

ИДЕИТЕ И РОЛЯТА НА ЛЕО ПАСВОЛСКИ ЗА СЪЗДАВАНЕТО НА МЕЖДУНАРОДНИЯ ВАЛУТЕН ФОНД ПРЕДИ И ПО ВРЕМЕ НА ВТОРАТА СВЕТОВНА ВОЙНА

Михаил Раев¹

LEO PASVOLSKY'S IDEAS AND ROLE BEFORE AND DURING WWII IN THE FOUNDING OF THE INTERNATIONAL MONETARY FUND

Mikhail Raev²

Abstract: *The eightieth anniversary of the International Monetary Fund's establishment during the Bretton Woods conference allows a reflection on the role of Leo Pasvolsky in its creation. After the introduction, using historical and epistemological methods, the article illuminates Pasvolsky's public image in its second paragraph. The following paragraph deals with his life, works and main ideas. The fourth paragraph focuses on Pasvolsky as a planner of the post-WWII global order. Cordell Hull, the Secretary of State, entitled Leo Pasvolsky to establish and supervise various divisions within the State Department from 1939 till the end of the war. The next paragraph focuses on Pasvolsky's ideas for creating an organization similar to the IMF in the 1930s and early 1940s. The conclusion emphasizes that Pasvolsky regarded the establishment of the IMF, IBRD, and the WTO as part of the UN organizations that aimed to keep the peace between the belligerent countries in WWII.*

Keywords: *Leo Pasvolsky; International Monetary Fund; free trade*

JEL: B310; F33; N42

1. Увод

През 2024 г. се навършват осемдесет години от конференцията в Бретън Уудс (Bretton Woods Conference, 1-22 юли 1944 г.), която има своеобразно продължение по-късно в Дъмбъртън Оукс (Dumbarton Oaks Conference, 21 август – 7 октомври 1944 г.), и на която са положени основите на международната финансова архитектура след Втората

---

¹ Михаил Раев, д-р, изследовател (R2), Стопански факултет, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, България, mraev@uni-sofia.bg +359 886 997038; <https://orcid.org/0009-0007-1416-2675>; 30.12.2024 г.

² Mikhail Raev, PhD, Researcher (R2), Faculty of Economics and Business Administration, Sofia University “Sv Kliment Ohridski”, Bulgaria, mraev@uni-sofia.bg +359 886 997038; <https://orcid.org/0009-0007-1416-2675>; 30.12.2024.

световна война (Eckes, 1975). На тази конференция много експерти полагат сериозни усилия за откриването на взаимно изгодно решение за победителите и победените от световния конфликт, което няма да повтори грешките направени от страните от Антантата – победителите от Първата световна война. И докато уреждането на мирните отношения и репарации между Съюзниците и страните от Оста се решава на конференциите в Потсдам (1945 г.) и Париж (1947 г.), то в Бретън Уудс се договарят основните финансови институции – Международен валутен фонд и Международна банка за възстановяване и развитие, които да подпомогнат победените страни, така че да не се радикализират в бъдеще и да не се разруши планираната организация на Обединените нации (Schild 1995; Conway 2015).

Хари Декстър Уайт от страна на САЩ и Джон Майнърд Кейнс от страна на Британската империя, както и техните ключови роли за създаването на двете институции, са предмет на сериозни изследвания и вероятно ще продължат да са в центъра на проучванията на бъдещите икономически историци (Steil, 2013; Conway, 2015; Boughton, 2022). Предмет на настоящото изследване, обаче, не са двамата известни икономисти, а личността на Лео Пасволски, както и неговите идеи и решаваща роля за тяхното създаване. Самият той е участник в конференциите в Бретън Уудс, Дъмбъртън Оукс и Сан Франциско, но остава в сянка за голяма част от съвременните изследователи (Domhoff, 2014, p. 1-41; Weisbrode, 2009, p. 366-391; Williams, 2017, p. 91-113).

2. Оценки за Лео Пасволски относно създаването на следвоенния световен ред

За Лео Пасволски може да се открият редица противоречиви мнения, които са публикувани през последните седемдесет години. След смъртта му на 5 май 1953, съобщението за неговата кончина, публикувано в Ню Йорк Таймс, е допълнено със следното заглавие „Написа устава на Международната организация“ (New York Times, May 7, 1953). Авторът е имал предвид не само написването на самия устав, но и ключовата роля на Пасволски за създаването на системата от международни институции, формиращи Организацията на обединените нации. По отношение на ООН, сенатор Томас Конъли отбелязва в мемоарите си, че „Пасволски е изключително способен и беше единственият човек, към когото всички се обръщаме за обяснение на детайлите по устава. Определено той има много по-голяма заслуга, от когото и да е, за написването на устава“ (Connolly, Steinberg 1954, p. 279).

Друг участник в тези процеси от страна на Държавния департамент, Ийстън Ротвел, споделя, че „идеята за нова международна организация в края на войната се зароди с нашето влизане във войната, и даже дори преди да влезем, в ума на Лео Пасволски. Действителният архитект на ООН не е Франклин Рузвелт, не е Кордел Хъл (държавния секретар). Лео Пасволски е човекът, който я създаде.“ (Rothwell, 1985, pp. 94-95).

В началото на XXI в. Ричард Холбрук отбелязва в своята статия "Last Best Hope" (New York Times, September 28, 2003) своята висока оценка за Пасволски. За него той е човек с редки личностни качества във Вашингтон, поради това, че е неуморен бюрократ, който поставяйки си една единствена цел, я преследва докрай. Холбрук отбелязва, че Пасволски оставя огромно наследство и въпреки това буквално изчезва от историческите анали.

Според Андрю Уйлямс, Пасволски оставя огромен отпечатък в световното развитие предвид неговата официална позиция (Williams, 2017, pp. 91-92). Това се отнася за цялата система от организации, които формират Организацията на Обединените нации, поради което неговият архив, който се съхранява в Библиотеката на Конгреса обхваща основно периода между 1944 и 1945 г. Друг изследовател, Хари Блутстайн, споделя, че шегата на Историята се състои в това, че докато създаването на цялостната система на Организацията на Обединените нации е основно американски проект, то неговият главен архитект е белоемигрант (Blutstein, 2016, p. 25).

Болшинството от писмата, работните документи и проектите, които е изготвял Пасволски, се откриват в архивните колекции на неговите кореспонденти, а не в неговия архив в Библиотеката на Конгреса или Националните архиви. Именно първата институция предлага следната кратка биографична информационна бележка, свързана с него (Leo Pasvolsky Papers).

3. Кратка биография и трудове на Лео Пасволски

Лео Пасволски е роден на 22 август 1893 г. в Павлоград, Руската империя (дн. Украйна). През 1905 г. неговото семейство емигрира в САЩ поради интензивните антиеврейски преследвания. Пасволски завършва висше образование по икономика в Сити Юнивърсити (City University of New York) през 1916 г., а през следващите две години работи върху докторска дисертация по политически науки в Колумбийския университет, която не защитава. Между 1916 г. и 1920 г. Пасволски работи като редактор и журналист на свободна практика в изданията: Russian Review, Русское слово, Американский Вестник. В периода от 1922 г. до 1953 г. той е член на научния състав, първо, на Икономическия институт, а от 1928 г. и на Брукингс Инститюшън (Brookings Institution). По-късно през 1932-33 г. Пасволски учи в Университета в Женева, а през 1936 г. Брукингс Инститюшън му дава титлата доктор по икономика. От 1934 г. Пасволски е привлечен в Бюрото за чуждестранна и местна търговия към Държавния департамент. Между 1935 и 1936 г. той оглавява Отдела за търговските споразумения, а през 1936 г. е издигнат за специален съветник и асистент на Кордъл Хъл (Cordell Hull), Държавен секретар на САЩ. През 1938 г. Пасволски напуска Държавния департамент и се завръща в Брукингс. От септември 1939 г. той се завръща в Държавния департамент и е основен плановик за уреждане на след-военното устройство на света в рамките на американската администрация. За Шлесингер, Пасволски е перфектният държавен служител за Хъл: непротиворечив, но принципен, с широко-обхватни знания за световните дела, с вяра в свободната търговия и с огромно желание да остане в сянка (Schlesinger, 2004, p. 43). Той продължава да заема този пост до 1946 г. при новите държавни секретари, Едуард Стетиниус (Edward R. Stettinius Jr.) между 1944 и 1945 г., и Джеймс Бърнс (James F. Byrnes) между 1945 до 1947 г.

През 1944 г. Пасволски е член на американската делегация на конференциите в Бретън Уудс и Дъмбъртън Оукс. На следващата година той е член на американската делегация на конференцията в Сан Франсиско, която урежда създаването на Организацията на Обединените нации, и е председател на първата сесия на подготвителната комисия. През 1946 г. Пасволски напуска Държавния департамент и е

назначен за директор по международните изследвания в Брукингс Инститюшън. Той умира на 5 май 1953 г. (Leo Pasvolsky Papers)

Между 1921 и 1933 г. Пасволски публикува редица изследвания за Икономическия институт / Брукингс Инститюшън. В първите си две изследвания, той разглежда проблема с руския предвоенен и военен дълг. (Pasvolsky 1921; Pasvolsky 1922). Заедно с проф. Харолд Мултън, директор на Икономическия институт, той обобщава изследванията по този въпрос с обща публикация. (Moulton, Pasvolsky, 1924). Това се превръща във форма на колаборация, която дава плод в още две съвместни издания (Moulton, Pasvolsky, 1926; Moulton, Pasvolsky, 1932). В тези свои изследвания Пасволски и Мултън анализират направени грешки от САЩ в преговорите и създаването на световния ред след Първата световна война. Една от тях е в първоначалната американска подкрепа за създаването на Обществото на народите. Впоследствие отказът на Конгреса да ратифицира договора за членство на САЩ в тази международна организация оставя разрешаването на проблемите с военновременните дългове и репарации на другите две световни сили победителки от войната, а именно Франция и Британската империя. Те действат късогледо и предизвикват редица политически и икономически проблеми в международните отношения през 20-те години на XX в.

В общия им труд *World War Debt Settlements* от 1926 г., Мултън и Пасволски предлагат обобщение на серия от публикации на сътрудници на Икономическия институт, в които се разглеждат военновременните дългове и репарации на държавите наследници на Германия, Австро-Унгария, Италия, Франция, Белгия и Великобритания. Авторите обясняват за широката читателска аудитория, че ако една страна е взела чуждестранни дългове в американска валута, то тя трябва да продаде стоки и услуги на световния пазар в същата валута, за да може да получи излишък от тази валута, с който да разплати главницата и начислената лихва, за да обслужи дълга си. По сходен принцип се разплащат и военните репарации – страната трябва да има положително търговско салдо, за да спечели чуждестранна валута и да се разплати по чуждестранните си задължения (Moulton, Pasvolsky, 1926, pp. 1-9). Този проблем се очертава особено ясно скоро след подписването на Версайския мирен договор през 1919 г. Когато Германия изпитва затруднения с разплащането на годишните вноски по репарациите, тогава Франция и Великобритания изпитват затруднения с изплащането на дължимите вноски по военновременните си заеми към САЩ. В отговор на тези проблеми и зависимости, Конгресът на САЩ одобрява създаването на Комисия по урегулирането на военновременните чуждестранни дългове на 9 февруари 1922 г. Комисията трябва да изработи насоките при преговорите за обслужването на дълговете. Много скоро след създаването на Комисията, САЩ предлагат водещ принцип да бъде възможността на държавата да се разплати по дълговете си. Британската империя приема валидността на този принцип, но Франция изказва своето несъгласие. Поради това, когато Германия обявява, че не може да обслужи годишната си вноска по репарации за 1922 г., то армиите на Франция и Белгия окупират Рурската област през януари 1923 г. Това води до ескалацията на конфликта и поставя под натиск отношенията между европейските държави. САЩ предлагат плана „Дос“ (Dawes Plan) през 1924 г., в който заляга принципа за способностите на страната да обслужва дълговете си (Moulton, Pasvolsky, 1926, pp. 10-23).

Пасволски и Мултън защитават тезата, че САЩ следва икономическа политика за положителен търговски баланс, докато Британската империя цели постигането и задържането на пълната заетост на своята икономика. Авторите разкриват, че това е причината зад решението на САЩ да кредитира всички европейски страни, за да задържат индустриалните и търговските си възможности. Втора стъпка, която предприема американското правителство в облекчаване на международната търговия, е в трансформиране на германските репарации от обществени задължения в частен дълг на американското правителство чрез емитиране на облигации, които да покрият репарации на Германия към американското правителство и ги предлагат на американските данъкоплатци. Тези книжа са обезпечени с печалбата на германските железници. В този смисъл Пасволски и Мултън обясняват германската позиция и нуждите на страната от изграждането на индустриален капацитет за износ на стоки, за да може с положителния баланс да се акумулира чуждестранна валута за обслужването на репарационните задължения към съюзническите страни и новия дълг към САЩ. Авторите са доста скептични към възможността победените страни да имат способността да обслужват безпроблемно огромните репарации и лихвите по тях през следващите 62 години, тъй като няма гаранция, че една държава може постоянно да поддържа своя положителен търговски баланс толкова дълго. Освен това, Пасволски и Мултън отбелязват, че интересите на страните-победителки може да се сблъскат с частните интереси, коя страна да поеме загубите в случай, че победената страна не може да обслужи дълга си и обяви фалит (Moulton, Pasvolsky, 1926, pp. 106-143).

Пасволски и Мултън правят една прогноза в своята публикация от 1926 г., която се оказва пророческа. Въпреки че след серията от преговори, военновременните и репарационни задължения да изглеждат уредени на международно ниво, основните икономически проблеми, т.е. външнотърговските отношения и излишъка в търговското салдо, които принуждават страните да влезнат в Първата световна война и водят на няколко пъти до разстройване на международните отношения след 1919 г. са все още открити. Планът „Дос“ от 1924 г. и последвалите споразумения по уреждането на дълговете създават един своеобразен пет-годишен изпитателен период за цялата рамка на международните отношения. Пасволски и Мултън предвиждат че в рамките на този период ще се прояви събитие, което ще тества съществуващия баланс, както по отношение на възможността на страните-длъжници да обслужват дълговете си, така и в желанието на страните-кредитори да се откажат от някаква част от бъдещите си вноски (Moulton, Pasvolsky, 1926, pp. 126-143).

След 1926 г. Пасволски прави серия от посещения в държавите по р. Дунав и България, по време на които дискутира техните икономически проблеми, потенциал и перспективи (Pasvolsky 1928; Pasvolsky 1930).

През 1932 г. Пасволски и Мултън написват последната си съвместна книга със заглавието *War Debts and World Prosperity*. В нея те изясняват, че егоистичните търговски политики на страните-победителки, включително и САЩ, довеждат до Голямата Депресия, която се задълбочава поради серията от търговски и тарифни войни. Дори създаването на Банката за международни разплащания, която има за цел урегулирането на военновременните дългове и репарации между победителите и победените страни в конфликта, не може да повлияе положително на възможността Германия да обслужва дълговете си. В резултат от загубата на възможности за износ спада продукцията на

немската индустрия, което от своя страна води до спадане на товарните превози от страна на немските железници. Това от своя страна довежда до загуби и води до спад в цената на облигациите, закупени от американските граждани. Продължителните търговски войни водят до натрупване на стока в складовете на фирмите и до масовите съкращения на милиони работници, които се включват в радикални леви и десни партии и движения (Moulton, Pasvolsky, 1932, p. 3-21, 369-422).

Последното изследване на Пасволски преди постъпването му на работа в Държавния департамент е забележително със заглавието си *Current Monetary Issues*. Той предлага преглед на всички проблеми, които изникват в американската икономика, след настъпването на Голямата Депресия и какви са възможностите за техните решения. (Pasvolsky, 1933a) Дори в рамките на своята кариера в Държавния департамент, Пасволски никога не прекъсва контактите си с Брукингс Инститюшън или Американската асоциация на икономистите.

4. Лео Пасволски като плановик на след-военния свят

За отбелязване е, че освен работоспособността и широките познания, Пасволски споделя с Президента Франклин Делано Рузвелт, държавния секретар Кордъл Хъл и държавния подсекретар Съмнър Уелс, вярата в свободната търговия и отпадането на всички митнически режими между държавите по света. Той мисли, че подобно глобално развитие ще бъде в полза на националните интереси на САЩ. Вероятно това е причина за бързото му кариерно израстване (Williams, A., 2017, 98-100).

Кордъл Хъл споделя в спомените си, че след избухването на войната между Германия и Полша през септември 1939 г. той предлага на Пасволски да се завърне в Държавния департамент като специален асистент, който да започне подготовка на планове за след-военния мирен ред и ролята на САЩ в него (Hull, 1948, p. 1626). В резултат на възлагането на тази задача, Хъл одобрява създаването на Консултативен комитет по проблемите на външните работи (Advisory Committee on the Problems of Foreign Relations) под председателството на държавния подсекретар Съмнър Уелс и с изпълнителен директор Пасволски. През лятото на 1940 г., комитета е разпуснат, а през февруари 1941 г. на негово място е създаден Отдел за специални изследвания (Division of Special Research) под ръководството на Пасволски. От януари 1943 г. отделът е разделен на две: отдел за политически изследвания (Division of Political Studies) и отдел за икономически изследвания (Division of Economic Studies), като и двата отдела са под неговото ръководство (Notter, 1975).

Същевременно Пасволски оглавява или е член на два други комитета: Междуправителствената група за разглеждане на следвоенните международни икономически проблеми и политики (Interdepartmental Group to Consider Post-War International Economic Problems and Policies) между май и юли 1940 г. и Консултативният комитет по следвоенна външна политика (Advisory Committee on Postwar Foreign Policy) от февруари 1942 г. Междуправителствената група е формирана от представители на четири министерства (Държавен департамент, Ковчежничество, Търговия и Земеделство) и се председателства от Пасволски. От страна на Ковчежничество участник е Хари Декстър Уайт (Rofe, 2012, pp. 254-279).

Консултативният комитет по следвоенна външна политика има подкомитети по политическите проблеми, икономическото възстановяване, териториалните въпроси, правните въпроси и създаването на международната организация. Той се председателства от Кордъл Хъл, със заместник Съмнър Уелс, и изпълнителен координатор Лео Пасволски. Към Комитета са включени експерти от Държавния департамент, Ковчежничество и Търговията. Освен тях, към него са привлечени редица професионалисти извън държавната администрация, повечето от които са членове на Съвета за външни работи като Хамилтън Фиш Армстронг (Hamilton Fish Armstrong), Исаия Боумън (Isaiah Bowman), Норман Дейвис (Norman H. Davis), Мирон Тейлър (Myron Taylor) и др. След четири заседания Комитета се разпада на подкомитетите, които се събират под ръководството на Пасволски. В началото на 1943 г. ролята на Комитета е заменена от Неформалната група за политическия дневен ред, която се състои от Хъл, Уелс, Тейлър, Дейвис, Боуман и Пасволски (Shoup, Minter, 1977).

Въпреки че планирането на следвоенния ред и ролята на САЩ в него е колективно усилие, Лео Пасволски се откроява със своята централна роля на координатор и свързващо звено между Държавния департамент, останалата част от администрацията на Франклин Делано Рузвелт и Съвета за външни работи. Съветът е създаден по време на Първата световна война от група учени, правителствени експерти, адвокати и предприемачи под егидата на Президента Удроу Уилсън. Съветът си поставя за цел да подпомогне правителството да дефинира националните интереси на САЩ по света. Пасволски е поканен за член на съвета през 1938 г. (Shoup, Minter, 1977) Той не само ръководи своя отдел, но и възлага определени проучвания да се извършат от групи към Съвета за външни работи известни официално като Изследвания на американските интереси във война и мир (Studies of American Interests in the War and the Peace), а неофициално Групи за изследвания във война и мир (War and Peace Studies). Те се състоят от около 45 члена на Съвета за външни работи, а тяхната дейност се осъществява с грант от фондация Рокфелер. Начело на Икономическата и финансова група са проф. Алвин Хансен от Харвардския университет и проф. Якоб Винер от Чикагския университет. Пасволски присъства на всички срещи на тази група в Ню Йорк и Вашингтон, а Хансен и Винер му докладват по отделни възложени задачи (Schulzinger, 1984, p. 81; Nerozzi, 2009, p. 27). В някаква степен, Пасволски се припокрива в своята дейност с ролята и функциите на проф. Винер, който е външен съветник на Хенри Моргантау Мл., Секретар на Департамент Ковчежничество, по Новата сделка (New Deal) след 1934 г. и играе ключова роля за това министерство до края на Втората световна война. Винер предлага на Хари Декстър Уайт позиция в Ковчежничеството през 1934 г. Вероятно с негова подкрепа, Моргантау създава специален отдел за парични изследвания, който Уайт оглавява. През 1941 г. Уайт е повишен в асистент на Секретаря, а през 1945 г. той е издигнат за Асистент Секретар на Ковчежничество – позиция сходна с тази на заместник министър на финансите.

В рамките на работата си в различните формати на комитети и групи по време на Втората световна война, Пасволски възлага на Уайт извършването на определена техническа работа, включително създаването на проект за устав на МВФ. Уайт, обаче, не е член на Съвета за външни работи и получава информацията за проведените изследвания опосредствано чрез Пасволски или Винер.

5. Лео Пасволски и идеите за създаване на Международния валутен фонд

Въпреки че редица автори акцентират ролите, които Хари Декстър Уайт и Джон Майнърд Кейнс изиграват за създаването на МВФ в началото на 40-те години на XX в., всъщност нуждата от създаването на подобна международна организация започва да се осъзнава скоро след създаването на Банката за международни разплащания през 1930 г. Пасволски и Мултън оценяват като неуспех фалстарта във функционирането на Банката и невъзможността ѝ да реши проблемите с репарационните заеми и военновременните дългове по време на Голямата Депресия (Moulton, Pasvolsky 1932, p. 198-203, 218-220, 225-227, 335-343).

През 1934 г. Якоб Винер помага при създаването и управлението на Стабилизационния фонд на обменния курс в рамките на Ковчежничеството на САЩ, който е своего рода предшественик на МВФ. През 1935 г. той помага на Моргентау да проведе преговорите с Британската империя и Франция за ползването на националните стабилизационни фондове на обменния курс за успокояване на резките движения в обмена на техните валутните курсове (Blum, 1959, pp. 131-134). Този тристранен договор, към който впоследствие се присъединяват още няколко държави, е на една или две стъпки от създаването на международен стабилизационен фонд.

През 1933 г., докато учи в Женева, Пасволски публикува меморандум озаглавен *The Necessity for a Stable International Monetary Standard*, който подготвя за VII общ конгрес на Международната търговска камара, който се състои във Виена в периода 29 май – 3 юни 1933 (Pasvolsky, 1933b). Малко по-късно през 1937 г. той написва паметна бележка до Държавния подсекретар Съмнър Уелс, в която идентифицира следните цели: “постепенно отпускане и евентуално изоставяне на такива извънредни пречки пред търговията като квотите, коригирането на необосновано високите нива на митническата тарифа в посока надолу, твърдото възстановяване на принципа на най-облагодетелствана нация, стабилен валутен обмен, пренастройване на съществуващите международни дългови задължения, възстановяване на международното кредитиране и създаването на защиты против дъмпинга“ (Goodwin, 1998, p. 92). Тук Пасволски се солидаризира с Винер, който посвещава специално изследване на дъмпинга като некоректна практика в международната търговия (Viner 1923). Пасволски препоръчва ползването на двустранни и многостранни договори за постигането на гореизброените цели. Той е в подкрепа на създаването на комитет с представителите на шест нации, за да изследват идеите и предложенията, които могат да възникнат, включително за създаването на един Международен фонд, който да облекчи проблема с обмена на чуждестранни валути (Goodwin, 1998, p. 92).

На друго място Пасволски развива някои от тези идеи. Той отбелязва, че гъвкавият валутен курс подкопава увереността и води до намаляване на търговията, тъй като правителствата и предприемачите не искат да поемат валутния риск. Фиксираният обменен курс на основа на златото ще възстанови увереността и ще възстанови търговията. Тристранният договор между САЩ, Британската империя и Франция, е важен прецедент, тъй като предлага чрез международно сътрудничество да се извърши необходимата обезценка без да се налага нов кръг от последващи намаления (Acsay, 2000, p. 206). Аксай предполага, че това изследване служи като основа за по-късната чернова на Уайт за МВФ (Acsay, 2000, pp. 206-207). Не е сигурно, какво съчинение

цитира Аксай, тъй като горното наблюдение преписвано на Пасволски не се открива в цитираната му статия от 1941 г. (Pasvolsky, 1941). През тази година Пасволски изготвя меморандум за създаването на МВФ, който обаче не получава политическо одобрение и не е изпратен в Лондон и на Кейнс за коментари (Penrose, 1953, p. 41; Gardner, 1956, p. 72) Британците разбират за този план от своите източници, което ги стимулира да разработят свое алтернативно предложение. Поради секретността в рамките на Държавния департамент, те приемат Пасволски за човек от обкръжението на Уайт, и не са наясно с важността на ролята му (Van Dormael, 1978, p. 48).

В много от своите вътрешни доклади до Кордел Хъл Пасволски акцентира на необходимостта от икономическо и финансово споразумение между европейските страни след Втората световна война, което да им позволи да достигнат дълготраен мир. Според него в рамките на американските интереси е САЩ да доминира в новия световен ред. Основни елементи на тази нова роля са следването на основните идеи за разумни международни икономически отношения, които САЩ успяват да разпространят широко до Втората световна война; твърдата решимост за пренасянето на тези идеи на практика; желанието да използва огромните си икономически и финансови ресурси за постигането на тези цели (Pasvolsky, 1941, p. 336) Пасволски и Мултън работят над предложение за финансиране на проучване от страна на Брукингс Инститюшън към фондация „Карнеги“, което внасят през януари 1941. Там те излагат следното: „Съществуват три алтернативи пред Съединените американски щати: 1) да поддържа политика на политическа, ако не и икономическа, изолация от Европа, докато разработва най-силната възможна защита; 2) да сключи политически и икономически съюз с Британската империя за целите на взаимната защита и конструктивно сътрудничество; 3) да се опита да работи, както с Британската империя, така и с тоталитарните режими, някаква нова концепция за световна организация, която да подsigури мир в бъдеще и да подкрепи икономическото възстановяване.“ (Goodwin, 1998, p. 90).

Освен структурите, формирани в рамките на Държавния департамент и на междуведомствено ниво, Пасволски успява да разпространи своите идеи и в рамките на Съвета за външни работи. В този смисъл, въпреки че Уайт разработва техническите детайли по създаването на МВФ и Международната банка за възстановяване и развитие, той не е член на Съвета. Може да предположим, че в рамките на срещите на Икономическата и финансова група на Съвета за външни работи през 1941 и 1942 г. се дискутират идеите на Пасволски. Вероятно в тези дискусии се формира концепцията за международните икономически институции, които да интегрират новия световен ред. Предвид на близките отношения между Винер и Уайт е много вероятно първият да е споделил на втория част от тези идеи. Уайт изработва меморандума за МВФ до март 1942 г., а Моргентау го представя пред Рузвелт до средата на май същата година. След серия от дискусии с държавния секретар Хъл се създава специален междуведомствен комитет за конкретизиране на плана. Срещите започват от 25 май 1942 г. Към комитета са привлечени експерти от Американския технически комитет, които детайлизират плана. Тези два комитета са разположени в Ковчежничеството и имат само формални връзки с Консултативният комитет по следвоенна външна политика, който е разположен в Държавния департамент. Уайт служи като представител на Ковчежничеството в подкомитета по икономическа политика към Консултативния комитет.

След конференциите в Бретън Уудс и Дъмбъртън Оукс Лео Пасволски изнася доклад, адресиран към всички заинтересовани страни в САЩ, който е публикуван от Държавния департамент през 1944 г. Той споделя в него за достигнатите условия с останалите съюзнически страни (Pasvolsky, 1944).

Според Пасволски: „Конференцията от Хот Спрингс (май 1943) приключи с изработването на план за Международна организация за храни и земеделие. Конференцията в Лондон от пролетта на 1944 г., изведе на преден план идеи за потенциално създаване на международна образователна агенция. Конференцията от Бретън Уудс от юли тази година доведе до проекти за създаването на Международен валутен фонд и Международна банка за възстановяване и развитие. В настоящия момент е наличен прогрес на международната конференция по проблемите на гражданската авиация в Чикаго. Налице са дискусии за сходните действия в областта на търговията, товарите, картелните споразумения, другите форми на транспорт, комуникации, здравеопазване и др. Естествено, Международната организация на труда продължава да съществува.“ (Pasvolsky, 1944, pp. 5-6).

На тази конференция се разкрива нуждата от институция сравнима с МВФ и Световната банка по отношение на международна търговия. Тъй като конференциите в Бретън Уудс и Дъмбъртън Оукс са посетена от министри на външните работи и финансите или от управители на национални централни банки, или техни представители, то създаването на обсъжданата Международна търговска организация е отложено за по-късен етап през 1945 г. САЩ и Пасволски се опитват да създадат подобна организация в рамките на конференцията от Сан Франсиско, но и тогава решението е отложено. Поради ранните етапи на конфронтация в рамките на Студената война през 1946 г. опитите са преустановени, а Пасволски напуска Държавния департамент и се завръща към научна работа в Брукингс. След няколко опити все пак 23 държави подписват Общото споразумение за търговията и митническите тарифи през октомври 1947 г. (McKenzie, 2020, p. 26 - 61).

6. Заключение

В началото на изследването бяха цитирани няколко автора, които високо оценяват Лео Пасволски за написването на устава на Обединените нации. Трябва, обаче, да се вземе предвид, че той разработва план за създаването на всеобхватна международна организация, която да регулира и институционализира международните отношения и да посредничи при международни конфликти и дела. За тази цел, Пасволски дейно участва и формира различни тематични групи за изследване на наличните възможни сценарии, за определяне на нужните институции и техните функции, както и за създаването на техническите документи по тяхното институционализиране. Пасволски аргументира тезата, че бремето по обслужването на военновременните дългове и репарации след Първата световна война стои в основата за избухването на Втората световна война. Поради тази причина, световните лидери трябва да открият такива форми на съжителство и сътрудничество след Втората световна война, така че да разрешават икономическите проблеми между отделните страни чрез серия от международни организации, а не чрез въоръжени конфликти. В този контекст, Международният валутен фонд и Международната банка за възстановяване и развитие имат своята роля в

плановете за световен мир на Лео Пасволски, което налага и възлагането на задачи за създаване на концепции и програмни документи за тяхното основаване на различни негови подчинени и колеги в разнообразните формати за координация на научните усилия за следвоенен мир, в които той взима участие.

Цитирана литература

- Acsay, P. (2000). Planning for Post-war Economic Cooperation. U.S. Treasury, the Soviet Union, and Bretton Woods 1933-1946, Ph.D. dissertation, St. Louis University.
- Blum, J. (1959). From the Morgenthau Diaries. Years of Crisis 1928-1938. Boston: Houghton Mifflin.
- Blutstein, H. (2016). The Ascent of Globalisation. Manchester: Manchester University Press. ISBN: 9781784996048
- Boughton, J. (2022). Harry White and the American Creed: How a Federal Bureaucrat Created the Modern Global Economy (and Failed to Get the Credit). Yale: Yale University Press. ISBN: 978-0300253795
- Conway, E. (2015). The Summit: Bretton Woods, 1944: J.M. Keynes and the Reshaping of the Global Economy. New York: Pegasus Books. ISBN: 978-1605986814
- Connolly, T., Steinberg, A. (1954). My Name is Tom Connolly. New York: Thomas Y. Crowell Company.
- Goodwin, C. (1998). Vision accomplished: Harold Moulton and Leo Pasvolsky of the Brookings Institution as champions of a new world order. – In: Rutherford, M. (ed.). The Economic Mind in America: Essays in the History of American Economics. Perspectives on the history of economic thought. London-New York: Routledge. ISBN: 978-0415133555
- Domhoff, G. (2014). The Council on Foreign Relations and the Grand Area: Case Studies on the Origins of the IMF and the Vietnam War. – Class, Race and Corporate Power 2 (1), p. 1-41. DOI: 10.25148/CRCP.2.1.16092111
- Eckes, A. (1975). A Search for Solvency: Bretton Woods and the International Monetary System, 1941-1971. Austin - London: University of Texas Press. ISBN: 0-292-70712-6
- Gardner, R. (1956). Sterling-Dollar Diplomacy, Anglo-American Collaboration in the Reconstruction of Multilateral Trade. Oxford: Clarendon Press.
- Hull, C. (1948). Memoires. London: Hodder & Stoughton.
- McKenzie, Fr (2020). GATT and the Global Order in the Postwar Era. Cambridge: Cambridge University Press. DOI: 10.1017/9781108860192
- Moulton, H., Pasvolsky, L. (1924). Russian Debts and Russian Reconstruction: A Study of the Relation of Russia's Foreign Debts to Her Economic Recovery. Washington, DC: The Brookings Institution, McGraw-Hill.
- Moulton, H., Pasvolsky, L. (1926). World War Debt Settlements. New York: The Macmillan Company.
- Moulton, H., Pasvolsky, L. (1932). War Debts and World Prosperity. Washington, DC: The Brookings Institution.
- Nerozzi, S. (2009). Building up a Multilateral Strategy for the United States: Alvin Hansen, Jacob Viner, and the Council on Foreign Relations (1939–45). – In: Leeson, R. (ed.). American Power and Policy (Archival

- Insights into the Evolution of Economics). London-New York Palgrave MacMillan. ISBN: 978-1403949561
- Notter, H. (1975). *Postwar Foreign Policy Preparation, 1939-1945*. Westport: Greenwood Press.
- Pasvolsky, L. (1921). *The Economics of Communism: With Special Reference to Russia's Experiment*. New York: Macmillan.
- Pasvolsky, L. (1922). *Russia in the Far East*. New York: Macmillan.
- Pasvolsky, L. (1928). *Economic Nationalism of the Danubian States*. New York: Macmillan.
- Pasvolsky, L. (1930). *Bulgaria's Economic Position: With Special Reference to the Reparation Problem and the Work of the League of Nations*. Washington, DC: The Brookings Institution.
- Pasvolsky, L. (1933a). *Current Monetary Issues*. Washington, DC: The Brookings Institution.
- Pasvolsky, L. (1933b). *The Necessity for a Stable International Monetary Standard: A Memorandum Prepared for the Seventh General Congress of the International Chamber of Commerce (Vienna, May 29-June 3, 1933)*. Paris: International chamber of commerce.
- Pasvolsky, L. (1941). Some Aspects of Our Foreign Economic Policy. – *American Economic Review*, 30 (5), p. 320-337.
- Pasvolsky, L. (1944). *Dumbarton Oaks Proposals*. Washington: Government Printing Office.
- Penrose, E. (1953). *Economic Planning for the Peace*. Princeton: Princeton University Press.
- DOI: 10.2307/j.ctt183pmhz
- Rofe J. (2012). Pre-war Post-war Planning: The Phoney War, the Roosevelt Administration, and the Case of the Advisory Committee on Problems of Foreign Relations. – *Diplomacy & Statecraft*, 23(2), p. 254-279. DOI: 10.1080/09592296.2012.679475
- Rothwell, C. (1985). *From Mines to Minds: An Oral History Conducted 1984 by Malca Chall*. Berkeley: University of California Regional Oral History Office.
- Schild, G. (1995). *Bretton Woods and Dumbarton Oaks: American Economic and Political Postwar Planning in the Summer of 1944*. London-New York: Palgrave Macmillan. ISBN: 978-0312122164
- Schlesinger, S. (2004). *Act of Creation: the Founding of the United Nations: A Story of Superpowers, Secret Agents, Wartime Allies and Enemies, and Their Quest for a Peaceful World*. Cambridge, MA: Westview. ISBN: 0-8133-3275-3
- Schulzinger, R. (1984). *Wise Men of Foreign Affairs: The History of the Council on Foreign Relations*, New York: Columbia University Press. ISBN: 978-0231055284
- Shoup, L., Minter, W. (1977) *Imperial Brain Trust: The Council on Foreign Relations and United States Foreign Policy*. New York: Monthly Review Press. ISBN: 0-85345-393-4.
- Steil, B. (2013). *The Battle of Bretton Woods: John Maynard Keynes, Harry Dexter White, and the Making of a New World Order*. Princeton: Princeton University Press. ISBN: 9780691149097
- Van Dormael, A. (1978). *Bretton Woods: Birth of a Monetary System*. London: Palgrave Macmillan. ISBN: 978-0333233696
- Viner J. (1923) *Dumping: A Problem in International Trade*. Chicago: The University of Chicago Press.

- Weisbrode, K. (2009). The Master, the Maverick, and the Machine: Three Wartime Promoters of Peace. – Journal of Policy History, 21 (4), p. 366-391. DOI: 10.1017/S0898030609990133
- Williams, A. (2017). Leo Pasvolsky and an open world economy. – In: Cochran, M., Navari, C. (Eds.) Progressivism and US Foreign Policy between the World Wars. New York: Palgrave Macmillan. ISBN 978-1137584335

Internet sources:

Leo Pasvolsky Papers [online], available at

https://findingaids.loc.gov/exist_collections/ead3pdf/mss/2008/ms008035.pdf [3.12.2024]

New York Times. (May 7, 1953). DR. LEO PASVOLSKY OF U. N. FAME; Economist, Ex-Aide at State Department Wrote Charter of World Organization. [online]

<https://www.nytimes.com/1953/05/07/archives/dr-leo-pasnolsky-of-u-n-fai-ie-economist-exaide-at-state-department.html> [3.12.2024]

Holbrooke, R. 2003. Last Best Hope, a Review of Schlesinger's The Founding of the United Nations. – New York Times, September 28. [online]

<https://www.nytimes.com/2003/09/28/books/last-best-hope.html> [3.12.2024]